บทความวิจัยเรื่อง

การถอดบทเรียนแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัยกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554 สู่แผนปฏิบัติการฯ ปี พ.ศ. 2568–2569

Lessons Learned from Flood Management in Greater Bangkok in 2011 toward the operational Plan for 2025 – 2026

อัศวา พานบัว [1]
รศ.ดร.ดำรงศักดิ์ จันโททัย[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการถอดบทเรียนจากเหตุการณ์อุทกภัยครั้งรุนแรงในกรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2554 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการที่ภาครัฐ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการต่อมา จนถึงการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรองรับแผนปฏิบัติการด้านการจัดการน้ำในปี พ.ศ. 2568–2569 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่จากสำนักการระบายน้ำ เจ้าหน้าที่ระดับเขต และภาคประชาชนในพื้นที่เสี่ยง โดยเฉพาะในเขตดอนเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก

ผลการศึกษาพบว่า เหตุการณ์อุทกภัยปี พ.ศ. 2554 ได้สร้างบทเรียนสำคัญที่นำไปสู่การปรับปรุงแผนและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขยายท่อระบายน้ำ การพัฒนาอุโมงค์ระบายน้ำ และการสร้างระบบสูบน้ำแบบครบวงจร อย่างไรก็ตาม ระบบระบายน้ำที่ล้าสมัย การบุกรุกพื้นที่ลำคลอง ความไม่เท่าเทียมของการพัฒนาเมือง และข้อจำกัดของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในกรุงเทพมหานครและกับพื้นที่โดยรอบ ยังคงเป็นปัญหาหลักที่ทำให้แผนงานที่วางไว้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ในเชิงการบริหาร พบว่าความร่วมมือภายใน กทม. มีทิศทางที่ดีและมีเอกภาพ โดยมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างสำนักการระบายน้ำกับสำนักงานเขต แต่การเชื่อมโยงข้อมูลและการประสานนโยบายในระดับภูมิภาคยังขาดกลไกกลางที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกัน ภาคประชาชนยังคงมีบทบาทจำกัดในเชิงการออกแบบและตรวจสอบนโยบาย ทั้งนี้ การถอดบทเรียนอย่างเป็นระบบและการสร้างแผนปฏิบัติการในอนาคตจึงควรยึดหลักความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงบูรณาการเพื่อให้สามารถรับมือกับภัยพิบัติที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุทกภัยเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นประจำในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองขนาดใหญ่ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรและสิ่งปลูกสร้างสูง ความเสียหายจากอุทกภัยไม่ได้จำกัดเพียงด้านเศรษฐกิจและทรัพย์สินเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต ความปลอดภัย และการให้บริการสาธารณะของรัฐ

โดยเฉพาะเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางและสุ่มเสี่ยงต่อสถานการณ์น้ำท่วมอย่างมาก เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มปากแม่น้ำเจ้าพระยาและมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเพียงเล็กน้อย อีกทั้งมีการขยายตัวของเมืองและโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมากอย่างรวดเร็วและไม่เป็นระบบ ส่งผลให้พื้นที่สำหรับการรับน้ำและระบายน้ำตามธรรมชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง ความไม่สอดคล้องของการบริหารจัดการน้ำร่วมกับปัญหาการจัดการผังเมืองและการใช้ที่ดิน ผนวกกับปัญหาแผ่นดินทรุด ประกอบกับปัจจัยด้านภูมิอากาศ เช่น ฝนตกหนักเฉพาะจุด (extreme rainfall) น้ำทะเลหนุน และมวลน้ำเหนือที่หลากลงมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้พื้นที่เมืองประสบปัญหาน้ำท่วมขังบ่อยครั้งและในบางกรณีรุนแรงถึงขั้นกระทบระบบคมนาคม การดำเนินชีวิตประจำวัน และเศรษฐกิจ ของเมืองโดยรวม

สถานการณ์เหล่านี้ถือเป็นปัญหาเรื้อรังและมีความซับซ้อนมานานหลายทศวรรษ โดยเฉพาะเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นหนึ่งในภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารราชการแผ่นดิน เหตุการณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดทางกายภาพของเมืองหลวงเท่านั้น หากยังเผยให้เห็นจุดอ่อนของกลไกการจัดการภาครัฐทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการที่

ขาดเอกภาพขาดความยืดหยุ่น และมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น

แม้หลังจากเหตุการณ์ปี 2554 จะมีความพยายามในการปฏิรูประบบและปรับปรุงแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและบรรเทาน้ำท่วมทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานครในแต่ละปี การวางระบบอุโมงค์ระบายน้ำ การพัฒนาโครงข่ายคลองและประตูระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ แก้มลิง การขุดลอกท่อ ลอกคลอง เปิดทางน้ำไหล และการใช้เทคโนโลยีในการติดตามสถานการณ์น้ำ แต่ปัญหาน้ำท่วมยังคงเกิดขึ้นซ้ำซากในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในฤดูฝนหรือในช่วงที่มีฝนตกหนักต่อเนื่อง

ภายใต้กรอบวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารจัดการน้ำท่วมถือเป็นปัญหาสาธารณะที่มีลักษณะซับซ้อน (Wicked Problem) ที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยวิธีการแบบเดิมหรือการทำงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Governance) การกระจายอำนาจ การบริหารแบบเน้นผลสัมฤทธิ์ และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Policy) เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายเชิงนวัตกรรม ซึ่งสามารถตอบสนองปัญหาสาธารณะที่มีพลวัตและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการถอดบทเรียนจากเหตุการณ์น้ำท่วมปี พ.ศ. 2554 เพื่อศึกษาว่าแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่ได้ดำเนินการในอดีตมีจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และข้อเสนอแนะอย่างไร และการปรับปรุงแผนปฏิบัติการของกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2568–2569 ได้สะท้อนหรือบูรณาการบทเรียนดังกล่าวเพียงใด โดยเน้นการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดรัฐศาสตร์และ การบริหารจัดการสาธารณะในระดับท้องถิ่น ควบคู่กับการวิเคราะห์เชิงนโยบายที่มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากการจัดการปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครในช่วงปี พ.ศ. 2554
2. เพื่อวิเคราะห์แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2568–2569
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแผนงานและนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพในการจัดการน้ำท่วมในเขตกรุงเทพมหานครในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตเนื้อหา:** การศึกษานี้จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวทางจัดการน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร โดยเน้นการถอดบทเรียนจากปี พ.ศ. 2554 และการวิเคราะห์แผนปฏิบัติการปี พ.ศ. 2568–2569
2. **ขอบเขตพื้นที่:** กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีประวัติการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก
3. **ขอบเขตด้านเวลา:** ศึกษาเหตุการณ์น้ำท่วมในปี พ.ศ. 2554 และแผนที่เกี่ยวข้องระหว่างปี พ.ศ. 2554–2569

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครอย่างเป็นระบบ
2. เสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสาธารณะของบริบทเมืองหลวงขนาดใหญ่
3. เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานราชการ และนักวิจัยในการพัฒนานโยบายการบริหารจัดการภัยพิบัติในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรม

ปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงทั้งเชิงโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างทางอำนาจของรัฐ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาทั้งในมิติของนโยบายสาธารณะ การบริหารและจัดการน้ำ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอำนาจระหว่างหน่วยงานรัฐหลายระดับ เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมไม่ได้เป็นเพียงผลลัพธ์จากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลสะท้อนจากระบบการจัดการ ที่กระจายอยู่ในหลายองค์กรและหลายระดับอำนาจ

2.2 กรอบยุทธศาสตร์ระดับสากล

2.2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2.2.2 กรอบปฏิญญาเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030)

2.3 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับประเทศ

2.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

2.3.2 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570

2.3.3 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)

2.3.4 แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร

2.4 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

2.6 สรุปและกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธี **การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)** ร่วมกับ **การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)** เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำท่วมของ กทม. รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่าง บทเรียนปี 2554 กับ แผนปฏิบัติการน้ำท่วมปี 2568–2569 และพรรณนาความเพื่อสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการอุทกภัยของกรุงเทพมหานครภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ. 2554 มีพัฒนาการที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของภาครัฐในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมความพร้อมเชิงปฏิบัติการ และการวางแผนเชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม การนำบทเรียนจากอดีตมาสู่การปฏิบัติจริงยังมีข้อจำกัดหลายประการ ส่งผลให้ปัญหาน้ำท่วมยังคงเกิดซ้ำในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะเขตดอนเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาหลักของงานวิจัยนี้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า เหตุการณ์ปี 2554 ทำให้ กทม. ตระหนักว่าการแก้ปัญหาน้ำท่วมไม่สามารถดำเนินการโดยลำพัง จำเป็นต้องพึ่งพาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง เช่น กรมชลประทาน รวมถึงจังหวัดต้นน้ำในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยา บทเรียนดังกล่าวถูกสะท้อนในแผนปฏิบัติการปี 2568–2569 ผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ การเสริมคันกั้นน้ำ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และการพัฒนาอุโมงค์ระบายน้ำใหม่ ซึ่งช่วยเพิ่มสมรรถนะการระบายน้ำในภาพรวมของเมือง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในระดับพื้นที่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเขตดอนเมืองยังคงเผชิญปัญหาเชิงกายภาพที่ซับซ้อน เช่น ท่อระบายน้ำที่มีขนาดเล็กและไม่ได้รับการปรับปรุงนานกว่า 30 ปี การถมที่ดินและการก่อสร้างหมู่บ้านใหม่ที่รบกวนทิศทางการไหลของน้ำ รวมถึงข้อจำกัดจากคลองเปรมประชากรซึ่งเป็นเส้นทางระบายน้ำหลักของพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างใหม่ เช่น บ่อสูบน้ำและสถานีสูบเสริม ช่วยบรรเทาปัญหาในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จโดยเฉพาะในช่วงฝนตกหนักประกอบกับน้ำทะเลหนุน

มิติด้านการบริหารจัดการพบว่าหน่วยงานภายในกรุงเทพมหานคร เช่น สำนักการระบายน้ำและสำนักงานเขต มีความร่วมมือที่ดีในระดับหนึ่ง โดยแบ่งบทบาทกันชัดเจนระหว่างระบบคลองหลักและระบบท่อภายในพื้นที่ แต่เมื่อขยายภาพไปสู่ระดับลุ่มน้ำข้ามจังหวัดกลับพบข้อจำกัดด้านการประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้การตัดสินใจในสถานการณ์วิกฤตยังขาดเอกภาพ สะท้อนให้เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบบริหารจัดการแบบรวมศูนย์

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษาพบว่ายังมีช่องว่างระหว่างความต้องการของชุมชนกับการดำเนินงานของรัฐ เช่น ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลล่วงหน้าที่เพียงพอ ขาดช่องทางสื่อสารอย่างเป็นระบบ บางพื้นที่ยังขาดความร่วมมือในการเปิดทางน้ำ เช่น การปฏิเสธให้วางท่อระบายน้ำผ่านพื้นที่เอกชน ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแก้ปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว

เมื่อพิจารณาโดยรวม ผลวิจัยชี้ว่ากรุงเทพมหานครได้นำบทเรียนจากปี 2554 มาปรับใช้ในระดับโครงสร้างพื้นฐานและการวางแผนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แต่ในระดับปฏิบัติการและระดับพื้นที่ยังคงเผชิญข้อจำกัด ทั้งด้านโครงสร้างทางสังคม ระบบข้อมูล การประสานงานข้ามหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้แผนปฏิบัติการปี 2568–2569 สามารถตอบโจทย์ปัญหาอุทกภัยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ปัญหาอุทกภัยของกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนหลายมิติและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการทางเทคนิคหรือการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพียงลำพัง แม้เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ. 2554 จะนำไปสู่การยกระดับมาตรการ

ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ทั้งการเสริมคันกั้นน้ำ การพัฒนาอุโมงค์ระบายน้ำ เครื่องสูบน้ำ และแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนมากขึ้น แต่การดำเนินการจริงยังพบข้อจำกัดสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ เช่น เขตดอนเมือง ซึ่งยังคงเผชิญปัญหาท่อระบายน้ำล้าสมัย โครงสร้างเมืองที่เติบโตอย่างไร้ทิศทาง การรุกล้ำคลอง และการขาดความพร้อมของโครงสร้างระบายน้ำรองที่เชื่อมต่อกับคลองหลักอย่างคลองเปรมประชากร ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ตามที่แผนกำหนดไว้

นอกจากนี้ ผลการวิจัยสะท้อนว่าความร่วมมือภายในกรุงเทพมหานครระหว่างสำนักการระบายน้ำและสำนักงานเขตถือเป็นจุดแข็งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานมีความต่อเนื่องและตอบสนองสถานการณ์ได้ดีขึ้น แต่เมื่อปัญหาเกี่ยวข้องกับระดับลุ่มน้ำที่เชื่อมโยงกับจังหวัดปริมณฑลหรือหน่วยงานส่วนกลาง ระบบการตัดสินใจและการจัดการกลับยังขาดเอกภาพ ขาดศูนย์กลางข้อมูลร่วม และขาดกลไกที่รองรับการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ทำให้การแก้ไขปัญหาระดับเมืองยังคงอยู่ในกรอบโครงสร้างแบบรวมศูนย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับปัญหาที่มีลักษณะเป็น “Wicked Problem” เช่น อุทกภัยในเขตเมืองใหญ่

อีกประเด็นสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งยังอยู่ในระดับจำกัด ประชาชนจำนวนมากมีบทบาทเพียงผู้รับข้อมูล แต่ไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหรือกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ความขัดแย้งภายในชุมชน เช่น การปฏิเสธให้วางท่อในพื้นที่เอกชน ยังเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินนโยบายระดับพื้นที่ และสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการปัญหาน้ำท่วมต้องอาศัยความร่วมมือทางสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่

เมื่อพิจารณาในภาพรวม งานวิจัยพบว่ากรุงเทพมหานครแม้จะนำบทเรียนปี 2554 มาปรับใช้ในหลายด้าน แต่ยังคงขาดกลไกสำคัญบางประการที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการเมืองยุคใหม่ ได้แก่ ระบบข้อมูลน้ำท่วมที่เชื่อมโยงกันทุกระดับ การตัดสินใจแบบยืดหยุ่นปรับตัวได้ตามสถานการณ์ และการสร้างการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งของประชาชน หากกรุงเทพมหานครสามารถพัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้ได้ แผนปฏิบัติการปี พ.ศ. 2568–2569 จะมีศักยภาพมากขึ้นในการรับมืออุทกภัยที่ทวีความซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการขยายตัวของเมืองในอนาคต

สรุป

ผลการศึกษาพบว่า กรุงเทพมหานครได้นำบทเรียนจากเหตุการณ์น้ำท่วมปี พ.ศ. 2554 มาปรับใช้ในแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมปี พ.ศ. 2568–2569 ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเตรียมความพร้อมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งการเสริมคันกั้นน้ำ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และการวางระบบอุโมงค์ระบายน้ำใหม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในระดับพื้นที่ เช่น เขตดอนเมือง ยังพบข้อจำกัดด้านท่อระบายน้ำล้าสมัย การขยายตัวเมืองที่รบกวนทางน้ำ และการพึ่งพาคลองหลักเพียงเส้นเดียว ส่งผลให้ปัญหาน้ำท่วมยังเกิดซ้ำในหลายจุด

แม้ว่าสำนักการระบายน้ำและสำนักงานเขตจะทำงานร่วมกันได้ดี แต่การประสานงานกับหน่วยงานระดับลุ่มน้ำและจังหวัดข้างเคียงยังไม่เป็นระบบ ขาดศูนย์ข้อมูลร่วม และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินมาตรการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่เสี่ยง

โดยสรุป แม้กรุงเทพมหานครจะมีความก้าวหน้าในการปรับปรุงระบบจัดการน้ำหลังปี 2554 แต่ยังจำเป็นต้องพัฒนากลไกการบูรณาการข้อมูล การร่วมมือข้ามหน่วยงาน และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มเติม เพื่อให้แผนปฏิบัติการปี 2568–2569 สามารถตอบสนองปัญหาอุทกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

กรุงเทพมหานครควรเสริมสร้างระบบข้อมูลน้ำแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงทุกหน่วยงานทั้งในเมืองและระดับลุ่มน้ำ พร้อมพัฒนากลไกประสานงานร่วมกับจังหวัดข้างเคียงอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เสี่ยง เช่น ท่อระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ รวมทั้งเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อให้การจัดการน้ำท่วมมีความยั่งยืนและตอบสนองต่อปัญหาได้จริงในระดับพื้นที่

บรรณานุกรม

Kabat, P., Fresco, L. O., Stive, M. J. F., Veerman, C. P., van Alphen, J.S. L. J., Parmet, B. W. A. H., Hazeleger, W., & Katsman, C. A. (2009). Dutch coasts in transition. Nature Geoscience, 2(7), 450–452.

Rijke, J., van Herk, S., Zevenbergen, C., & Ashley, R. (2012). Room for the River: A stepping stone in adaptive flood risk management. International Journal of Water Governance, 1(1), 1–16.

Maas, W., & van der Brugge, R. (2017). Amsterdam as a water city: The role of water in urban planning. Urban Planning, 2(4), 64–73.*

Japan Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism. (2016). Metropolitan Area Outer Underground Discharge Channel: Technical overview. MLIT.

Shaw, R., & Takeuchi, Y. (2012). East Asian disaster risk reduction: Tokyo case study. Springer.

Fujita, K., & Hill, R. (2020). Urban flood management in Tokyo: Integrating infrastructure and data. Journal of Flood Risk Management, 13(4), e12692.

Cho, M., & Kim, J. (2017). Restoration of the Cheonggyecheon Stream and urban resilience in Seoul. Landscape and Urban Planning, 160, 1–14.

Beatley, T. (2014). Blue urbanism: Exploring connections between cities and oceans. Island Press.

OECD. (2013). Water and Cities: Ensuring Sustainable Futures – Case Study: Seoul. OECD Publishing.

Environment Agency. (2012). Thames Estuary 2100: Managing flood risk through London and the Thames estuary. UK Government.

Environment Agency. (2017). Thames Barrier: Operational review report. UK Government.

Reeder, T., & Ranger, N. (2011). How do you adapt in an uncertain world? Lessons from the Thames Estuary 2100 project. World Resources Report, 1–20.

Lipsky, M. (1980). Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services. Russell Sage Foundation.

Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1983). Implementation and Public Policy. Scott, Foresman and Company.